

ENNALLISTAMISTYÖRYHMÄN KOKOUSMUISTIO 3/2014 (YM016:06/2007)

Kokousaika: Maanantai 7.4.2014 klo 9.45 – 15.00

Kokoushuone: RSKK, Tikkurila

Osallistujat:

Janne Kotiaho, Jyväskylän yliopisto (pj.)
Jussi Päivinen, Metsähallitus, luontopalvelut (siht.)
Kai Kaatra, maa- ja metsätalousministeriö
Katja Matveinen-Huju, maa- ja metsätalousministeriö
Aulikki Alanen, ympäristöministeriö
Arto Kammonen, Metsähallitus, metsätalous
Harri Karjalainen, Metsähallitus, luontopalvelut
Anu Islander, Metsäteollisuus ry
Matti Seppälä, Suomen metsäkeskus
Tomi Hakkari, Keski-Suomen ELY-keskus
Marjo Keskitalo, maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (paikalla kohdasta 3 alkaen)
Lea Jylhä, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto
Paloma Hannonen, Suomen luonnonsuojeluliitto (paikalla kohdat 1, 2 ja 3 osittain)
Saija Kuusela, Suomen ympäristökeskus, luontoympäristökeskus
Saara Lilja-Rothsten, Metsätalouden kehittämiskeskus TAPIO
Katja Matveinen-Huju, maa- ja metsätalousministeriö (pj. metsäelinymp.)
Kaisa Junninen, Metsähallitus, luontopalvelut (siht. metsäelinymp.)
Taina Veltheim, maa- ja metsätalousministeriö (pj. suoelinympäristöt)
Jari Ilmonen, MH, LP (vastuuhenkilö sisävesi- ja kosteikkoelinympäristöt)
Hannu Linkola, ympäristöministeriö (pj. kulttuurivaikutteiset elinympäristöt)

MUISTIO

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:00. Etäyhteyttä ei saatu toimimaan, joten Anne Tolvanen (Metla) ei pystynyt osallistumaan kokoukseen. Atte Moilanen (HY) puolestaan ei ollut huomannut viestiä kokouspaikan muutoksesta, eikä yrityksistä huolimatta löytänyt kokouspaikkaa.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialista liitteineen oli toimitettu sähköpostilla 31.3.2014.

Päätös: Hyväksyttiin kokouksen asialista ilman muutoksia.

3. ELITE -menetelmä

Puheenjohtaja esitteli uuden ELITE -menetelmän työryhmälle (puheenjohtajan esitelmä muistion liitteenä).

ELITE -menetelmän keskeinen sisältö on seuraava:

- Menetelmä korvaa Komission konsulttien 4-tasomallin: menetelmä poistaa 4-tasomallissa tarvittujen kynnysarvojen ja elinympäristöjen tilan kuvauksien tarpeen.
- Menetelmän perustuu jatkuviin muuttujiin ei luokitteluun.

- Menetelmän lähtökohta ei ole 15% tavoitteen saavuttaminen vaan elinympäristöjen tilan tarkoituksenmukaisiin edistäminen.
- Menetelmän perusteella saadaan empiirisesti todennettua elinympäristöjen nykytila sekä tilan muutos suunniteltujen toimenpiteiden seurauksena.
- Menetelmällä saadaan etsittyä kustannustehokkaimmat elinympäristöjen tilaa edistävät toimenpiteet.
- Menetelmä toimii priorisointia auttavana konkreettisena työkaluna.

ELITE -menetelmä koostuu kymmenestä ekologisesti ja tieteellisesti perustellusta askeleesta elinympäristöjen tilan edistämiseksi kustannustehokkailla ennallistamis- ja hoitotoimenpiteillä. Keskustelua herätti menetelmässä tarvittavien elinympäristöjen tilaa kuvaavien muuttujien lähtötila. Puheenjohtaja totesi, että ainoa ekologisesti perusteltu lähtötila on tila, jossa elinympäristön tilan heikkenemistä kuvaava muuttuja oli ennen sen heikentymistä. Puheenjohtaja totesi, että on tarkoituksenmukaista käyttää lähtötilasta yleistä selitettä "elinympäristön tila ennen heikentymistä" tuntemuksia herättävän "luonnontila" selitteen sijaan.

Keskusteltiin lähtötilan ja tavoitteen välisestä suhteesta, ja todettiin, että lähtötila ei ole sama asia kuin tavoitetila. Puheenjohtaja korosti, että lähtötilaa ei tule sotkea tavoitetilaan ja, että tämä on erityisesti huomioitava, kun menetelmästä viestitään työryhmän ulkopuolelle. Keskusteluissa todettiin lähtötilan vaikuttavan voimakkaasti 15% tavoitteen saavuttamiseen. Puheenjohtajan esityksestä keskustelun aikana päätettiin, että ELITE -työryhmä ei aseta ennallistamiselle yhtä tavoitetta, vaan esitys sisältää useampia skenaarioita, joista yksi kaikessa epärealistisuudessaankin on 15% tavoitteen saavuttaminen. Keskustelussa otettiin esille luokkamuuttujien käyttäminen tilan heikentymisen kuvaamisessa (esim. ojikko, muuttuma, turvekangas). Tähän puheenjohtaja totesi, että heikentymistä kuvaavien luokkamuuttujien taustalla on aina joitakin todellisesti heikentyneitä jatkuvia muuttujia, ja näitä jatkuvia muuttujia pitää käyttää.

Kulttuurivaikutteisten elinympäristöjen lähtötilan asettaminen koettiin ongelmalliseksi ja esiin nostettiin tarve huolehtia siitä, että eri elinympäristöjä kohdellaan tasapuolisesti, jotta erilaisille maanomistajaryhmille ei synny eriarvoista tilannetta. Todettiin, että elinympäristön tilan edistäminen on kaikissa elinympäristössä hyvin haasteellista eikä riipu lähtötilasta, koska tavoite ei ole elinympäristön tila ennen tilan heikentymistä, vaan elinympäristön tilan edistäminen.

Puheenjohtaja ja sihteeri lupasivat laatia ELITE -menetelmästä vuokaavion helpottamaan menetelmän sisäistämistä. Lisäksi puheenjohtaja ja sihteeri lupasivat mennä alatyöryhmien seuraaviin kokouksiin ohjaamaan menetelmän käyttöä. Sovittiin, että alatyöryhmät pohtivat elinympäristön tilaa edistävien toimenpiteiden vaikutuksia monimuotoisuuden lisäksi keskeisiin ekosysteemipalveluihin, hiilitaseeseen sekä ilmaston muutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Ekosysteemipalveluista yhdeksi yleiseksi tarkasteltavaksi nostettiin ennallistamis- ja hoitotoimien vesistövaikutukset. Päätettiin, että alatyöryhmät soveltavat ELITE -menetelmää ja esittelevät hyvin perustellen työn alustavia tuloksia ELITE -kokouksessa 4.6.

Päätös:

- Hyväksyttiin esitelty ELITE -menetelmä alatyöryhmien lähestymistavaksi.
- Merkittiin laaja keskustelu tiedoksi ja päätettiin, että sen pohjalta puheenjohtaja ja sihteeri päivittävät alatyöryhmien työn ohjeistusta.

4. Esiselvitys

ELITE -työryhmän tehtävänannossa vaaditaan, että työryhmän tulee laatia "esiselvitys EU:n tavoitteen 2 toimeenpanosta Suomessa ottaen huomioon kansalliset linjaukset ja sisältäen kansallisen toimintaohjelman mukaisen kustannustehokkaiden kriteerien kehittämisen, heikentyneiden ekosysteemien ennallistamiseen liittyvien tulkintojen, tarpeiden ja menetelmien, ennallistamisen kohdentamisen sekä aikajänteen pohdinnan." Kaikkia vaadittavia asioita on pohdittu laajasti 11-12.2 työryhmän avausseminaarissa, 27.2. sisävesien- ja kosteikkojen huomioimista pohtineen ryhmän kokouksessa, 4.3 ELITE -työryhmän kokouksessa, 11-18.3 ELITE -työryhmän sähköpostikokouksessa, 12-14.3 puheenjohtajan ja sihteerin järjestämässä tutkijatyöpajassa, jossa kehitettiin kohdassa 3 esitelty ELITE -menetelmä, 17.3. pidetyssä alatyöryhmien ohjeistuspalaverissa, 19.3. Metsä-ELITE kokouksessa, 20.3. Kulttuuri-ELITE kokouksessa, 19-20.3. puheenjohtajan ja sihteerin esittelemänä Nordic Aichi 15% työpajassa Oslossa, 3.4. Suo-ELITE kokouksessa sekä 7.4. ELITE -työryhmän kokouksessa kohdassa 3. Tehtävänannossa vaadittavat pohdinnat ovat konkretisoituneet kohdassa 3 esiteltyyn ELITE -menetelmään.

Päätös:

- i) Päätettiin, että edellä mainittu laaja käsittely ja se pohjalta syntynyt ELITE -menetelmä toimivat esiselvityksenä.

5. Alatyöryhmien työskentely

- i) Puheenjohtaja ja sihteeri olivat ohjeistaneet alatyöryhmiä aloittamaan työskentelynsä 4.3. ELITE -työryhmän päätöksen mukaisesti.
- ii) Kuultiin alatyöryhmien puheenjohtajien tai sihteerien lyhyet terveiset työn aloittamisesta.
- iii) Keskusteltiin alatyöryhmien muistioiden jakelusta.
- iv) Puheenjohtaja ja sihteeri olivat pohtineet jatkoa alatyöryhmien ohjeelle. Keskeiset ohjeet ovat:
 - Alatyöryhmien työn seuraava askel tähtää elinympäristöjen nykytilan sekä ennallistamis- ja hoitotoimilla saavutettavan elinympäristöjen edistyneen tilan määrittämiseen.
 - Alatyöryhmät määrittävät kaikkien ennallistamis- ja hoitotoimenpiteiden hehtaariohittaiset kustannukset joko olemassa olevan tiedon pohjalta tai asiantuntija-arviona.
 - Alatyöryhmät listaavat elinympäristöjen tilaa edelleen heikentäviä toimia.
- v) ELITE -työryhmän kokouksessa 4.3. päätettiin että "*tunturiluontotyypit ja muut alpiinisella alueella esiintyvät luontotyypit tulee sisällyttää osaksi kaikkien alatyöryhmien työtä*".

Työ on lähtenyt kaikkien alatyöryhmien osalta hyvin käyntiin. Todettiin, että Pienvesi-ELO ei ole riittävän laajapohjainen nykyisessä kokoonpanossaan. Todettiin, että Pienvesi-ELOa tullaan laajentamaan. Kosteikkojen osalta tilanne on avoin ja niiden osalta jatketaan keskustelua. Sihteeri tekee taulukon eri elinympäristöjen jakautumisesta alatyöryhmiin. Seurannan osalta todettiin, että määrittämällä nykytila nyt ja toistamalla nykytilan määrittäminen samoilla menetelmillä ja aineistoilla tulevaisuudessa kyetään seuraamaan elinympäristöjen tilan muutoksia.

Päätös:

- i) Alatyöryhmien työn seuraava askel tähtää elinympäristöjen lähtö- ja nykytilan sekä ennallistamis- ja hoitotoimilla saavutettavan elinympäristöjen edistyneen tilan määrittämiseen. Puheenjohtaja ja sihteeri viimeistelevät alatyöryhmille ELITE -menetelmän käyttöohjeen.
- ii) Alatyöryhmien terveiset on luettavissa alatyöryhmien kokousmuistioista (ks. seuraava kohta).
- iii) Alatyöryhmien puheenjohtajat laittavat alatyöryhmien kokousmuistiot tiedoksi ELITE -työryhmälle.
- iv) Alatyöryhmät jatkavat työtään yllä kuvatun ohjeen mukaisesti.
- v) Tunturiluontotyyppisiin ja muihin alpiinisella alueella esiintyviin luontotyyppisiin liittyen alatyöryhmien tulee tarvittaessa kuulla Saamelaiskäräjien ja Paliskuntain yhdistyksen edustajia.

6. Tiedoksi

i) ELITE - menetelmästä ollaan laatimassa korkeantason tieteellistä julkaisua: Kotiaho, Haapalehto, Halme, Kareksela, Päivinen, Moilanen (2014). *Ecologically valid implementation of the Aichi 15 % habitat restoration target* - in preparation for **Science** policy forum.

ii) Puheenjohtaja on tiedottanut Timo Tannisen johtamaa *Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman 2006–2016 toteutusta ja seurantaa edistävää työryhmää* työn aloituksesta ja saanut kutsun tulla ryhmän 10.6. kokoukseen esittelemään ELITE - menetelmää.

iii) Puheenjohtaja on keskustellut Juha Ojalan kanssa ELITE -menetelmästä ja saanut pyynnön tulla esittelemään sitä maa- ja metsätalousministeriöön.

iv) Sihteeri ja puheenjohtaja ovat saaneet alustavan kutsun Jan Ekebomilta merityöryhmän kokoukseen keskustelemaan, kuinka merielinympäristöjä voidaan huomioida ELITE -työssä.

v) ELITE -työryhmän kokoukseen 4.6. on tulossa Anne Raunio SYKEstä (luontodirektiivin ja uhanalaisten elinympäristöjen mahdollinen huomioiminen priorisointityössä) sekä pienellä varauksella Markku Ollikainen Helsingin yliopistosta (talousnäkökulma ennallistamiseen ja elinympäristöjen hoitoon).

Päätös:

i-v) Merkitään tiedoksi.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraavat kokoukset ja aiheet

4.6.2014 klo 9.00-16.00. Alatyöryhmien alustavat esitykset, MTK, Simonkatu 6, alakerran neuvotteluhuone 6.

27.8 kokopäivä ELITEn esityksen ensimmäinen versio (Paikka MMM).

9.10 kokopäivä ELITEn esityksen hiomista (Paikka YM).

3.12 kokopäivä ELITEn esityksen hiomista ja hyväksyminen (Paikka MMM).

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.03.

LIITTEET:

1. Pj:n esitelmä ELITE -menetelmästä

Muistion jakelu:

-ELITE-työryhmän jäsenet, varajäsenet sekä pysyvät asiantuntijat

-Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman 2006–2016 toteutusta ja seurantaa edistävä työryhmä (pj. ja sihteeri)